

Ι. Καμπανέλλης: *Θέατρο Ζ'*, Αθήνα 1998, σσ. 39-45, «Τα προσωπεία της Τέχνης στο θέατρο του Ανδρέα Στάικου», στον τόμο: *20 χρόνια νεοελληνικό θεατρικό έργο*, Αθήνα 1999, σσ. 224-231, «Η ποίηση της θέασης στη *Χθόνια μηχανή* του Κοκτώ», στον τόμο: Γ. Κονταξόπουλος (επιμ.): *Ζαν Κοκτώ, Ο πολύτροπος ποιητής*, Αθήνα 1999, σσ. 131-134, «Ο σκηνοθέτης, δάσκαλος και ασκητής», *Φιλολογός* 99, 2000, σσ. 55-67, «Η πορεία προς την εξουσία και *Η γυναικία του Κανδαΐλη*», στον τόμο: *Το ελληνικό θεατρικό έργο κατά τη δεκαετία του 1990*, Αθήνα 2000, σσ. 113-118, «Η θεατρικότητα της μνήμης», στον τόμο: *Αφιέρωμα στο Θέατρο της Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 2003, σσ. 53-59.

Συνολικά ένας τόμος, του οποίου η καρποφορία, μαθητών και συναδέλφων, μοιάζει ικανή να χαροποιήσει την τιμώμενη.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΛΙΛΑ ΜΑΡΑΚΑ

*Θέατρο και Δράμα. Μελετήματα για τη γερμανόφωνη
δραματολογία Ανάλεκτα*, εκδόσεις Πολύτροπον, Αθήνα 2005
(Δράμα και Δρώμενα), σελ. 413, 8 εικ., ISBN 960-8354-35-8.

Η συνάδελφος Λίλα Μαράκα αποφάσισε να συγκεντρώσει μερικά από τα μελετήματά της για τη γερμανική δραματολογία σ' έναν τόμο και εξηγεί στον σύντομο πρόλογο το σκοπό του εγχειρήματος: «Στο βιβλίο συνενώνονται άρθρα και μελέτες που το αντικείμενό τους περιστρέφεται γύρω από τη γερμανόφωνη δραματολογία. Είναι μια περιοχή που, ενώ έχει αδιαμφισβήτητη σημασία και σημαντική συμβολή στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού δράματος, παραμένει, προφανώς εξαιτίας των γλωσσικών δυσκολιών, σχετικά άγνωστη στην Ελλάδα, όπου περισσότερο φτάνει ο απόηχος μόνο της γενικότερης καταξίωσης, όχι όμως και αυτή η ίδια η γερμανόφωνη δραματολογία ή οι προβληματισμοί γύρω από αυτή» (σ. 9). Η έκδοση αυτή συγκεντρώνει δημοσιεύματα από τις δεκαετίες 1980 και 1990, εργασίες που έχουν εκπονηθεί με διάφορες ευκαιρίες και βρίσκονται διάσπαρτα σε περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων, σε συλλογικούς τόμους κτλ. Ενοποιήθηκε η στίξη και η ορθογραφία καθώς και η μορφή των βιβλιογραφικών παραπομπών, έγιναν ορισμένες βελτιώσεις και προσθήκες, και παρουσιάζεται μπροστά σε κάθε άρθρο και μια περιλήψη. Συνολικά παρουσιάζονται 13 άρθρα και μελετήματα, δέκα στην ενότητα «Δραματολογία» και τρία στην ενότητα «Διασυνδέσεις». Η πρώτη ενότητα ξεκινά με το άρθρο «Εσχατολογία και συμβολισμός στο μικρό Χορό του Θανάτου του Εντέν Χόρβατ *Πίστη Αγάπη Ελπίδα*. Μια αναλυτική προσπάθεια» (σσ. 13 εξ.), που είχε δημοσιευτεί στα γερμανικά («Eschatologie und Symbolik in Horvaths kleinem Totentanz *Glaube Liebe Hoffnung*») στην *Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*, περ. Β', τχ. ΣΤ', τόμ. Α', (1984-86), σσ. 97-111, ενώ με τον ίδιο αυστρουγγρικό θεατρικό συγγραφέα ασχολείται και το δεύτερο άρθρο, «Ο τύπος της εποχής του Εντέν Χόρβατ. Η εξέλιξη από το *Σλάτεκ* δια μέσου του *Δον Ζουάν* στο *Παιδί της εποχής μας*» (σσ. 35 εξ.), το οποίο δημοσιεύτηκε πρώτα στα γερμανικά («Ödön von Horvaths Typus der Zeit. Die Entwicklung vom *Sladec* über *Don Juan* zum *Kind unserer Zeit*») στην ίδια επετηρίδα, περ. Β', τχ. ΣΤ', τόμ. Β' (1987-

91), σσ. 53-68. Για τον ίδιο συγγραφέα η κ. Μαράκα είχε παρουσιάσει πρωτύτερα και μια μονογραφία: *Έντεν Χόρβατ. Ο απομυθευτής του μικροαστισμού και του ναζισμού*, Αθήνα 1983 (βλ. τη βιβλιοκρισία μου στο *Arbitrium* 1987, Μόναχο, σσ. 315-317). Ένα εξέχον παράδειγμα του γερμανικού εξπρεσιονιστικού δράματος της μεταπολεμικής εποχής αναλύει στο άρθρο «Βόλφγκανγκ Μπόρχερτ: *Απ' έξω απ' την πόρτα*» (σσ. 57 εξ., πρώτα στα ελληνικά αλλά επίσης στην αναφερόμενη ελετηρίδα, περ. Β', τχ. ΣΤ', τόμ. Α', 1984-86, σσ. 59-96), ενώ το επόμενο άρθρο στρέφεται στη μεταπολεμική κωμωδιογραφία: «*Δον Ζοζάν ή Ο έρωτας για τη Γεωμετρία* του Μαξ Φρις: ένα αραβούργημα» (σσ. 109 εξ., επίσης στην αναφερόμενη πανεπιστημιακή ελετηρίδα περ. Β', τχ. ΣΤ', τόμ. Δ', 1993-94, σσ. 55-84, στα γερμανικά ως «Max Frischs *Don Juan oder Die Liebe zur Geometrie*. Eien Arabeske»). Σ' ένα ευρύτερο κοινό απευθύνονται τα πληροφοριακά άρθρα «Θέατρο-Ντοκουμέντο» (σσ. 155 εξ., πρώτα στο *Διαβάζω* 70, 1983, σσ. 39-47), «Μάρτιν Βάλσερ. Η συμβολή του στη διαμόρφωση του μεταπολεμικού Δράματος στη Δυτική Γερμανία» (σσ. 177 εξ., πρώτα στο *Διαβάζω* 70, 1983, σσ. 48-53), «Πέτερ Βάις. Η πορεία ενός συγγραφέα προς την ολοκλήρωση» (σσ. 193 εξ., πρώτα στο ίδιο τεύχος του *Διαβάζω*, σσ. 35-38). Άλλης υφής είναι τα άρθρα «Η προβληματική της επανάστασης στη νεότερη γερμανική δραματολογία με αφετηρία τη Γαλλική Επανάσταση του 1789» (σσ. 205 εξ., πρώτα στα *Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου του Τομέα Γαλλικής Λογοτεχνίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1989, σσ. 77-93), που εστιάζει στο *Θάνατο του Δαντών* του Büchner, τη *Δολοφονία του Μαρά* του Πέτερ Βάις και την *Εντολή. Ανάμνηση μιας επανάστασης* του Χάινερ Μύλλερ, το άρθρο «Το κάτοπτρο της Ιστορίας. Η λειτουργία της γερμανικής Ιστορίας στο έργο του Χάινερ Μύλλερ» (σσ. 229 εξ., πρώτα σε τιμητικό αφιέρωμα στην Τζίνα Πολίτη, *Η Λογοτεχνία και οι προϋποθέσεις της*, Θεσσαλονίκη 1999, σσ. 161-186), και με τον ίδιο συγγραφέα ως θέμα «Η Μήδεια ως τόπος. Η μορφή της Μήδειας στο έργο του Χάινερ Μύλλερ» (σσ. 263 εξ., πρώτα στην *Επιστημονική Ελετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών* ΔΒ', 2000, σσ. 153-172).

Η δεύτερη ενότητα, «Διασυνδέσεις», έχει συγκριτικό χαρακτήρα και συγκεντρώνει τρία μελετήματα: «Το μοντέλο και η εφαρμογή του. Ο κανουσιανός κύκλος με την κωμωλία του Μπέρτολτ Μπρεχτ και η *Ιστορία του Αλή Ρέτζο*» (σσ. 295 εξ., πρώτα στην *Παρουσία* ΙΓ'-ΙΔ', 1998-2000, σσ. 111-131), «Η επίδραση του γερμανικού Θεάτρου-Ντοκουμέντο της δεκαετίας του '60 στη σύγχρονη ελληνική δραματολογία» (σσ. 325 εξ., πρώτα στη *Σύγκριση* 5, 1993, σσ. 33-51) και «Οι Μεγάλες Δυνάμεις: διεθνής πολιτική, διπλωματία και μεγάλο κεφάλαιο ως σταθερό μοτίβο στη θεματική του σύγχρονου πολιτικού Θεάτρου. Συγκριτική μελέτη παραδειγμάτων από το γερμανικό και το ελληνικό θέατρο του 20^{ου} αιώνα» (σσ. 351 εξ., πρώτα στην *Επιστημονική Ελετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*, περ. Β', τεύχ. ΣΤ', τόμ. Γ', Θεσσαλονίκη 1991-1993, σσ. 45-76, που αναλύει στην ελληνική πλευρά της σύγκρισης τα *Πολεμικά Παναθήναια του 1913*, τους *Προστάτες του Μήτσου Ευθυμιάδη* και την πολιτική επιθεώρηση. Ο πολύ χρήσιμος τόμος κλείνει με ευρητήριο ονομάτων και θεατρικών έργων (σσ. 397 εξ. και 403 εξ.). Η σειρά «Δράμα και δράματα» ανασύρει κατ' αυτόν τον τρόπο μελετήματα του παρελθόντος, που έμειναν αναξιοποίητα και άγνωστα στις σελίδες πανεπιστημιακών ελετηρίδων.